

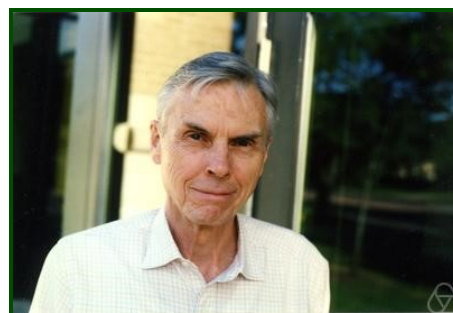
اخبار جهان ریاضیات

حسن ملکی *

جان تیت، ریاضیدان بزرگ آمریکایی درگذشت.

جان تیت^۱ ریاضیدان آمریکایی و برنده جوایزی همچون آبل^۲ (۲۰۱۰)، ولف^۳ (۲۰۰۲)، لروی استیل^۴ (۱۹۹۵)، کول^۵ (۱۹۵۶) که به خاطر تحقیقات گسترده‌اش در نظریه‌ی اعداد و هندسه جبری شناخته شده است، در ۹۴ سالگی درگذشت. وی فارغ‌التحصیل دانشگاه پرینستون، تحت هدایت امیل آرتین^۶ بود. (۲۴ مهر ۱۳۹۸)

اهدای جایزه سه میلیون دلاری به الکس اسکین برای پروژه‌ی مشترکش با مریم میرزاخانی

برنده شده است. این عنوان مهم و جذاب در ریاضیات به مقاله‌ای که اسکین و مریم میرزاخانی به طور مشترک در سال ۲۰۱۳ منتشر کردند، اشاره دارد. مقاله‌ای بسیار مفصل، با بیش از ۲۰۰ صفحه، که در آن قضیه‌ی چوب جادو^۲ را اثبات کردند. این مقاله نقش به سزایی در کسب مدال فیلدز برای مریم میرزاخانی در سال ۲۰۱۴ ایفا کرد. اسکین در مصاحبه با رافی لترز^۳ در وبگاه Live Science در توضیح این قضیه می‌گوید: «عنوان این قضیه در واقع استعاره‌ای از سودمندی آن است و ماجرا ربطی به یک شیء فیزیکی ندارد. چوب جادویی در کار نیست. این قضیه در چندین حوزه متفاوت در ریاضی کاربرد دارد. خود این قضیه که ما اثباتش کردیم، در حوزه‌ای از ریاضی است که به راحتی نمی‌توان آن را توضیح داد. حتی برای دانشجویهای دکتری ریاضی که در زیرشاخه‌های متفاوتی کار می‌کنند، باید ساعت‌ها سخنرانی کنم تا شاید سر در بیاورند. با این حال اثبات این قضیه پیامدی دارد که می‌توان برای همگان قابل فهم باشد. اتاقی را تصور کنید که از آینه‌های کامل ساخته شده است. لزومی ندارد که اتاق چهارگوش باشد، می‌تواند هر شکل چندضلعی عجیبی داشته باشد. تنها شرطش این است که بتوان زاویه میان دیوارهای گوناگون را به صورت نسبت‌هایی از اعداد صحیح بیان کرد. برای مثال زاویه‌ها می‌توانند ۹۵ درجه یا دو سوم درجه باشند اما نمی‌توانید زاویه‌ای داشته باشید که مقدار درجه‌اش معادل عدد پی باشد. حالا شمع روشنی را وسط اتاق بگذارید. مسأله این است

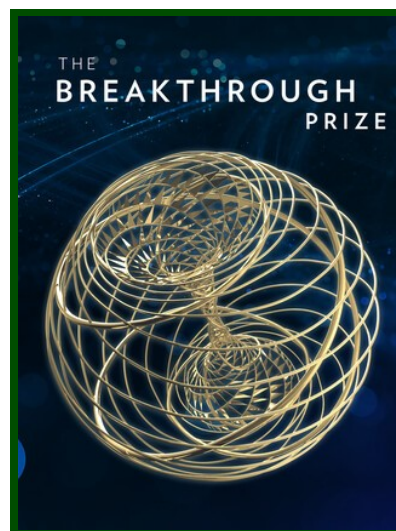
الکس اسکین^۱، ریاضیدان دانشگاه شیکاگو، برای پروژه «انقلابی» خود با مریم میرزاخانی برنده جایزه پیشرفت شگرف (Breakthrough Prize) در ریاضی، به ارزش سه میلیون دلار در سال ۲۰۱۹ شد. این جایزه که در سال ۲۰۱۳ توسط گروهی از میلیاردرهای حوزه فناوری تاسیس شده است، هر ساله به محققان برجسته در ریاضیات، فیزیک بنیادی و علوم طبیعی اهدا می‌شود. اسکین، که یک ریاضیدان ۵۴ ساله آمریکایی متولد مسکو است، این جایزه را برای آنچه که کمیته‌ی داوران جایزه، به عنوان «کشفیات انقلابی در دینامیک و هندسه فضاهای مائولی دیفرانسیل‌های آبلی» نامیده،

¹John Tate ²Abel Prize ³Wolf Prize ⁴Leroy P. Steele Prize ⁵Cole Prize ⁶Emil Artin ¹Alex Eskin ²Magic Wand Theorem ³Rafi Letzte

پرسش ریاضی قدیمی، پاسخ قطعی می‌دهد.» به گفته او «هیچ لکه تاریکی وجود ندارد و تمام نقاط اتاق نورانی می‌شوند.» (۱۲ آبان ۱۳۹۸)

آیا نوری که از شمع تابیده می‌شود، به همه گوشه‌ها و دیوارهای اتاق می‌رسد یا جاهایی وجود دارند که نور به آن‌ها نمی‌رسد؟ یکی از پیامدهای جانبی اثبات قضیه‌ی چوب جادو این است که به یک

جایزه‌ی بزرگ ریاضیات به افتخار مریم میرزاخانی نام‌گذاری شد.

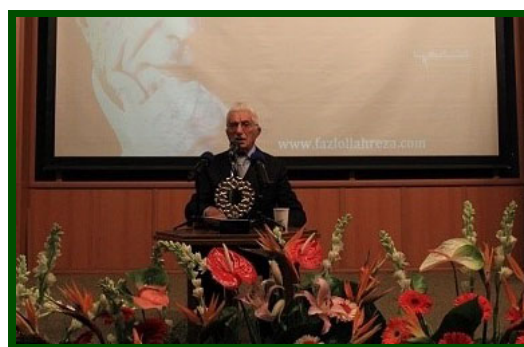
بنیاد «جایزه پیشرفت شگرف» توسط شماری از چهره‌های سرشناس دنیای علم و فناوری، نظیر سرگئی برین^۲ مؤسس گوگل و مارک زاکربرگ^۳ مؤسس فیسبوک، تأسیس شده است و از سال ۲۰۱۳ در سه رشته ریاضیات، فیزیک بنیادی و علوم زیستی جوایزی را به سرآمدان دنیای علم اهدا می‌کند. ریچارد تایلور^۴، دبیر کمیته گزینش برنده جایزه ریاضیات، گفت: «امیدواریم جایزه مرزهای نو که به اسم مریم میرزاخانی نامگذاری شده است، الهام‌بخش زنان جوان قرار گیرد تا شوق‌شان به ریاضیات را دنبال کنند.» وی افزود: «شناسایی زنان الهام‌بخش در رشته ریاضیات، ادای دینی در خور، به ذهن زیبای دکتر میرزاخانی خواهد بود.» مریم میرزاخانی اولین ریاضیدان زنی بود که جایزه معتبر فیلدز را به خود اختصاص داد. مدال فیلدز هر چهار سال یک بار در کنگره بین‌المللی ریاضی به ریاضیدان‌های برجسته زیر ۴۰ سال اعطا می‌شود که دستاورد قابل توجهی در این علم داشته‌اند. مریم میرزاخانی به فاصله کوتاهی پس از دریافت این جایزه در سال ۲۰۱۷ بر اثر بیماری سرطان در بیمارستانی در کالیفرنیا آمریکا درگذشت. وی پیش از این در اسفند ماه سال ۱۳۷۶ از سانحه تصادف اتوبوس حامل دانشجویان ریاضی شرکت‌کننده در مسابقات ریاضی دانشجویی جان به در برده بود. در آن حادثه گروهی از دانشجویان و استادان ریاضی ایرانی جان باختند. او بعد از اتمام تحصیلات خود در مقطع کارشناسی، دکترای خود را در دانشگاه هاروارد دریافت کرد و سپس به سمت استادی در دانشگاه‌های پرینستون و استنفورد رسید. (۱۳ آبان ۱۳۹۸)

روز ۱۳ آبان ۹۸، بنیاد «جایزه پیشرفت شگرف»^۱ اعلام کرد جایزه‌ای برای زنان ریاضیدان جوان در نظر گرفته و آن را به نام مریم میرزاخانی نام‌گذاری کرده است. این جایزه ۵۰ هزار دلاری که در بخش «مرزهای نو» ویژه زنان جوان ریاضیدان در نظر گرفته شده است، به چهره‌های شاخصی اهدا خواهد شد که در دو سال منتهی به زمان اعلام جایزه، دکتری خود را در همین زمینه دریافت کرده باشند.

^۱ Breakthrough Prize ^۲ Sergey Brin ^۳ Mark Zuckerberg ^۴ Richard Taylor

دکتر فضل‌الله رضا درگذشت.

استاد صاحب کرسی این دانشگاه در سال‌های ۱۳۳۷ تا ۱۳۴۶ بخشی از کارنامه درخشان فعالیت‌های این استاد برجسته است. این دانشمند ایرانی در سال ۱۹۶۵ به دلیل مشارکت در نظریه شبکه و اطلاعات، به عنوان عضو پیوسته مادام‌العمر IEEE برگزیده شد. او همچنین عضو پیوسته AAAS است. پروفسور رضا عضو افتخاری فرهنگستان زبان و ادب فارسی نیز بود. وی از سال ۱۳۵۷ تاکنون استاد دانشگاه‌های کنکوردیا و مک‌گیل کانادا بود و در سمت‌های استاد افتخاری دانشگاه تربیت مدرس، رئیس انجمن علمی ایرانیان در آمریکای شمالی، رئیس گسترش زبان و ادب فارسی و مشاور و همکار فعال مؤسسات علمی و ادبی فراوانی فعالیت داشت. ایشان یکی از پایه‌گذاران نظریه اطلاعات و مخابرات در جهان است و تحقیقات گسترده‌ای در زمینه ظرفیت شانن و ارسال حداکثر اطلاعات در کانال‌های مخابراتی نویزدار، نظریه اطلاعات و فرآیندهای تصادفی، سیستم‌های خطی آنالیز عمومی، نظریه سیستم‌ها و مدارها، نظریه کنترل سیستم‌های پویا، فضاها، انتقال و تلفات انرژی در شبکه‌های n دهانه‌ای انجام داده‌است. پروفسور رضا، همچنین به لحاظ برجستگی و فعالیت در حوزه فرهنگ و زبان پارسی، همواره از چهره‌های مطرح در این حوزه نیز بوده و عمده آثار و مقالات وی در این زمینه است. (۲۸ آبان ۱۳۹۸)

پروفسور فضل‌الله رضا، دانشمند گیلانی، روز سه‌شنبه ۲۸ آبان ماه ۱۳۹۸ در سن ۱۰۵ سالگی رخ در نقاب خاک کشید. وی مهندس برق، استاد دانشگاه، چهره ماندگار، رئیس سابق دانشگاه تهران، دومین نایب‌التولیه دانشگاه صنعتی شریف، سفیر سابق ایران در یونسکو و کانادا بوده است. ریاست فنی کمپانی جنرال الکتریک آمریکا در ایران، سرمهندسی این کمپانی در خاورمیانه، دانشیاری مهندسی برق و الکترونیک دانشگاه M.I.T آمریکا در سال‌های ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۴، دانشیاری دانشگاه سیراکیوز آمریکا در سال‌های ۱۳۳۴ تا ۱۳۳۷ و

برنده جایزه‌ی «مریم میرزاخانی»

آکادمی ملی علوم آمریکا معرفی شد.

شد، دلیل اعطای این جایزه بود. آکادمی ملی علوم آمریکا^۱ هر چهار سال یک‌بار جوایزی را در حوزه‌های مختلف به پیشگامان جوانی که در آن حوزه، کاری مهم و ماندگار انجام داده‌اند، اهدا می‌کند. جایزه ریاضی این آکادمی که در ابتدا تحت عنوان «جایزه ریاضی آکادمی ملی علوم» بود، از سال ۱۹۸۸ هر چهار سال یک بار به ریاضیدانان برجسته و جوان اهدا می‌شد. پس از مرگ ناب‌هنگام مریم میرزاخانی، ریاضیدان برجسته‌ی ایرانی، در سال ۲۰۱۷ این آکادمی تصمیم گرفت که نام جایزه ۲۰/۰۰۰ دلاری خود در حوزه ریاضیات را به «جایزه مریم میرزاخانی» تغییر دهد. این نخستین دوره‌ای است که این جایزه با نام جدید خود اهدا می‌شود. جوایز برندگان امسال در ۱۵۷ امین نشست سالیانه آکادمی ملی علوم آمریکا که در ۷ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ برگزار می‌شود، به آن‌ها اهدا خواهد شد. (۱۸ بهمن ۱۳۹۸)

جایزه مریم میرزاخانی در سال ۲۰۲۰ به لری گاث (Larry Guth) ریاضیدان دانشگاه M.I.T رسید. ایجاد و گسترش ارتباط‌های شگفت‌آور و عمیق بین هندسه، آنالیز، توپولوژی و ترکیبیات که منجر به حل یا ایجاد پیشرفت‌های اساسی در مسائل برجسته‌ی این حوزه‌ها

¹ National Academy of Sciences

نمایشگاه به یاد مریم میرزاخانی

نمایشگاه «به یاد مریم» روز جمعه اول آذر ماه ۱۳۹۸ ساعت ۱۶ با حضور تعدادی از ریاضیدان کشور در تهران افتتاح شد. این نمایشگاه که نخستین بار در سال ۲۰۱۸ در کنگره بین‌المللی ریاضیدانان کشور در برزیل به نمایش درآمد، به سفارش کمیته زنان اتحادیه بین‌المللی ریاضیدانان (CWM) به یاد زنده‌یاد مریم میرزاخانی طراحی شده است. موزه ملی علوم و فناوری کشور در پی مکاتباتی با رئیس (CWM) که با همکاری کمیته بانوان انجمن ریاضی ایران انجام شد، قرارداد نمایش این نمایشگاه در ایران را امضاء نمود. مسئولیت ترجمه بروشور معرفی این نمایشگاه به زبان فارسی را نیز کمیته بانوان انجمن ریاضی ایران به عهده گرفت و توسط خانم دکتر فرشته ملک، عضو

هیئت علمی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی و عضو کمیته بانوان انجمن ریاضی ایران، صورت پذیرفت. دبیر علمی مراسم را خانم دکتر گویا به عهده داشتند که پیشنهاد اولیه آوردن این نمایشگاه به ایران نیز توسط ایشان به موزه ملی علوم و فناوری داده شده بوده است. در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه، دکتر واعظپور رئیس انجمن ریاضی ایران، دکتر محمودیان، دکتر زنگنه، دکتر جعفری، دکتر گویا و دکتر رسولیان سخنانی ایراد فرمودند. همچنین آقای مولوی به نمایندگی از موزه علوم و فناوری و آقای دیهیم به نمایندگی از خانه فرهنگ دیهیم به حاضرین خوش آمد گفتند. خانم دکتر محمودی نیز پیام رئیس (CWM) را که برای مراسم افتتاحیه نمایشگاه ارسال شده بود، قرائت کردند. (۱ آذر ۱۳۹۸)

انتخاب مریم میرزاخانی به عنوان

تأثیرگذارترین دانشمندان زن در جهان

«مریم میرزاخانی» در میان چهره‌های الهام‌بخش سازمان ملل متحد در راه هموار کردن مسیر دانش‌اندوزی برای زنان قرار گرفته است. به گزارش ایسنا، نهاد زنان سازمان ملل که در زمینه برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان در جهان تلاش می‌کند در کارزاری

برای تشویق زنان به کسب علم و هموار کردن موانع و تبعیض‌های پیش روی زنان در مسیر علم و دانش، به معرفی هفت دانشمند زن تأثیرگذار پرداخته که یکی از آن‌ها «مریم میرزاخانی»، زن ایرانی برنده مدال فیلدز است. نهاد زنان سازمان ملل نوشته مریم میرزاخانی در سال ۲۰۱۷ بر اثر ابتلا به سرطان درگذشت؛ اما شیوه تلاش و کار او در زمینه ریاضی، الهام‌بخش بسیاری از زنان جوان در جهان برای گام گذاشتن در این رشته شد. (۲۷ بهمن ۱۳۹۸)

منبع: ایسنا

نام مریم میرزاخانی بر یکی

از خیابان‌های برلین

به گزارش ایسنا، به پیشنهاد گروهی از دانشجویان «دانشگاه فنی برلین» (TU Berlin) در آلمان، نام «مریم میرزاخانی»، دانشمند ایرانی و استاد «دانشگاه استنفورد» (Stanford University)، بر یکی از خیابان‌های منتهی به دانشکده ریاضی این دانشگاه گذاشته شد. این کار به صورت نمادین و به مناسبت روز جهانی زن صورت گرفته است. مریم میرزاخانی نخستین زن و همچنین نخستین ایرانی برنده مدال فیلدز و استاد تمام دانشگاه استنفورد بود و نام وی در میان هفت زن دانشمند منتخب سازمان ملل به چشم می‌خورد که توانسته‌اند تغییری در جهان به وجود بیاورند. (۲۱ اسفند ۱۳۹۸)

منبع: ایسنا

that I would be happy to be his advisor and communicated my interest in him to our departmental graduate admissions committee. He was accepted to our Ph.D. program and arrived in Minneapolis on 24 July 2012. He looked happy and of course I was happy to welcome him to a new chapter of his life. He began his studies as all graduate students do. The first year he took the standard graduate courses that are obligatory for all students regardless of specialization. Next year he studied and passed an examination in the specialized area that I had recommended – local cohomology and D-modules. After that he was ready to work on his thesis problem, which was on D-modules.

His work resulted in a thesis entitled “The Bernstein Inequality for Formal Power Series”. This is an important contribution to the theory of D-modules over the ring of formal power series. Thesis usually remain unpublished but people often publish papers based on the results of their thesis. Based on his thesis Peyman wrote a paper entitled “A Short Proof of the Bernstein Inequality for Formal Power Series” and on 21 July 2019 submitted it for publication to the journal “Proceeding of the American Mathematical Society”. This paper has already been accepted for publication by the journal but has not yet appeared in print. (see https://www.ams.org/cgi-bin/mstrack/accepted_papers/proc)

Peyman defended his thesis on 4 July 2019. He already had a job waiting for him. At his thesis defense he looked as happy and smiling as when he first arrived in Minneapolis in July 2012. Another chapter of his life was beginning and he had everything it takes to make the best of it. I still find it hard to believe that only half a year later I would come to his funeral. A heart attack cut him down in his prime. His death was both extremely tragic and completely unexpected. I extend my deepest condolences to his family. May his soul rest in peace

Professor Gennady Lyubeznik
Department of Mathematics
University of Minnesota

* دانشگاه ملایر

درگذشت ریاضیدان جوان ایرانی،

دکتر پیمان قهرمانی

دکتر سیامک نوربلوچی استاد آمار دانشگاه مینه سوتا در آمریکا اطلاع دادند که با تأسف فراوان، ریاضیدان جوان دکتر پیمان قهرمانی، در سن ۳۴ سالگی، مدت کوتاهی پس از دریافت درجه دکترای ریاضی از دانشگاه مینه سوتا، بر اثر سکته قلبی فوت کرده است. دکتر نوربلوچی متنی را که پروفیسور گنادی لیوبزینیک استاد راهنمای دکتر قهرمانی برای جامعه ریاضی ایران تهیه کرده‌اند ارسال نموده‌اند. دکتر حسین ذاکری استاد ریاضی دانشگاه خوارزمی و استاد راهنمای پایان‌نامه کارشناسی ارشد قهرمانی نیز متنی را ارسال نموده‌اند. انجمن ریاضی ایران ضایعه درگذشت دکتر پیمان قهرمانی را به خانواده محترم ایشان و جامعه ریاضی کشور تسلیت می‌گوید.

یادمان‌های دکتر حسین ذاکری و پروفیسور لیوبزینیک به شرح زیر است:

به یاد دکتر پیمان قهرمانی

از شنیدن خبر درگذشت ریاضیدان جوان دکتر پیمان قهرمانی بسیار متأسف شدم. قهرمانی در بخشی از دوران تحصیل خود دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه خوارزمی بود. اینجانب با او در کلاس جبر پیشرفته آشنا شدم و سپس راهنمایی پایان‌نامه کارشناسی ارشد او را تحت عنوان «مدول‌های سالی از رتبه یک» بر عهده داشتم. وی دانشجویی خوش فکر، با استعداد و علاقمند به پژوهش در زمینه جبر جابجایی بود. با توجه به سابقه درخشان تحصیلی، نامبرده بلافاصله در دوره دکترای دانشگاه مینه سوتا پذیرفته شد و تحت راهنمایی استاد برجسته ریاضی پروفیسور گنادی لیوبزینیک در تیرماه ۱۳۹۸ از رساله خود با عنوان

The Bernstein Inequality for Formal Power Series

دفاع کرد. در کمال تأسف با خبر شدیم که دکتر قهرمانی پس از گذشت حدود شش ماه از فارغ التحصیلی بر اثر حمله قلبی فوت کرده‌اند. اینجانب با نهایت اندوه خاموش شدن این شمع نورانی را خدمت خانواده محترم ایشان و جامعه ریاضی کشورمان تسلیت عرض می‌کنم. (۴ اسفند ۱۳۹۸)

حسین ذاکری

استاد باز نشسته دانشگاه خوارزمی

In the memory of Peyman Ghahremani:

I learned of Peyman on 11 October 2011. That day he sent me an e-mail from Iran expressing interest in doing a Ph.D. under my supervision. His file looked impressive. I replied